

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 12, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 351.82:64

О. П. Ігнатенко,

к. е. н., докторант Національної академії державного управління при Президентові України, м. Київ

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

О. P. Ignatenko,

*PhD in economic science, Doctorant of National Economy,
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv*

TECHNICAL REGULATION OF IN THE AREA OF BEAUTIFICATION OF HUMAN SETTLEMENTS

Предметом дослідження цієї статті є аналіз технічного регулювання сфери благоустрою населених пунктів. Здійснюється аналіз питань стандартизації, досліджуються напрями затверджених стандартів, їх статус у нормативно-правовій базі сфери благоустрою населених пунктів за підсистемами сфери благоустрою населених пунктів: утримання вулично-дорожньої мережі, зовнішнє освітлення території, озеленення території, комунальне обслуговування території (поводження з побутовими відходами, поховання, паркування транспорту), інженерний захист територій, утримання прибудинкових територій, утримання інших територій в межах населеного пункту. Аналізуються останні зміни у законодавстві з питань стандартизації та технічного регулювання сфери благоустрою населених пунктів. Надаються пропозиції щодо напрямів запровадження технічних регламентів в сфері благоустрою населених пунктів.

The research object of this article is an analysis of technical regulation of the area of beautification of human settlements. There are analyzing of standardization, studied directions approved standards, their status in the legal base of the area of beautification of human settlements for the subsystems of this area: maintenance of the road, street lighting, landscaping, municipal service areas (waste management, funeral service, parking of transport), engineering protection of territories, maintenance areas around house, maintenance other areas in human settlements. There are analyzing recent changes in the law on standardization and technical regulation of the area of beautification of human settlements. There are developed suggestions for directions introducing technical regulations in the area of beautification of human settlements.

Ключові слова: державне регулювання, сфера благоустрою населених пунктів, благоустрій, житлово-комунальне господарство, державна політика, державне управління, нормативно-правове регулювання.

Keywords: government regulation, area of beautification of human settlements, beautification of human settlements, housing & municipal economy, public policy, public management, legal regulation.

Постановка проблеми. Формування та реалізація державної політики будь-якої сфери залежить від діючої нормативно-правової бази, яка є одним із важливих аспектів у державному регулюванні в умовах конкурентного ринкового середовища. Цьому притаманне впорядкування взаємодії суб'єктів у сфері благоустрою населених пунктів.

В останні роки при удосконаленні нормативно-правової бази все більше приділяється уваги до питань стандартизації та технічного регулювання сфери благоустрою населених пунктів. Це пов'язано з тим, що благоустрій населених пунктів безпосередньо пов'язаний із життєдіяльністю населення і включає в себе утримання територій населених пунктів у належному стані, їх санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів, організацію належного утримання та раціонального використання територій, будівель, інженерних споруд та об'єктів рекреаційного, природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного та іншого призначення, створення умов для реалізації прав суб'єктами у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду питань державного регулювання у сфері благоустрою населених пунктів приділяли увагу такі дослідники, як С.Пряхін [1] та С.Щербина [2], в роботах яких розглянуті питання адміністративно-правового регулювання та адміністративної відповідальності за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Однак питання технічного регулювання з позиції нормативного регулювання дослідниками не розглядалися.

Тому **мета статті** полягає у розгляді існуючої нормативно-правової бази з державного регулювання цієї сфери, в частині її технічного регулювання, надання пропозицій щодо її розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сферу благоустрою населених пунктів в Україні на сьогодні регулює сформована нормативно-правова база. Зокрема, базовий Закон України "Про благоустрій населених пунктів" [3] визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів, які спрямовані на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини, інші законодавчі акти, а також ряд підзаконних актів.

Наразі триває стрімкий розвиток законодавства у сфері благоустрою населених пунктів, пов'язаний із намаганням України вдосконалити та адаптувати його до норм європейських країн і наблизитися до рівня життя в цих країнах. Однак такий розвиток законодавства не завжди забезпечується на державному та місцевому рівнях оперативними заходами щодо його впровадження.

Відповідно до ст. 3 Закону України "Про благоустрій населених пунктів" [3] система благоустрою населених пунктів передбачає стандартизацію і нормування у сфері благоустрою населених пунктів.

З метою адаптації до норм європейського права Верховна Рада України 05.06.2014 р. прийняла новий Закон України "Про стандартизацію" [4], який встановлює правові та організаційні засади стандартизації в Україні і спрямований на забезпечення формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, і згідно з яким стандартом є нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятій визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері.

До цього часу стандартом вважався документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений уповноваженим органом, що встановлює призначені для загального і багаторазового використання правила, інструкції або характеристики, які стосуються діяльності або її результатів, включаючи продукцію, процеси або послуги, дотримання яких є не обов'язковим.

Саме тому більшість державних стандартів у сфері благоустрою населених пунктів, що затверджені Держстандартом України або Мінрегіоном України, а також його попередником - Мінжитлокомунгоспом України, були не обов'язковими.

Стандарти, які були затверджені, стосувалися питань експлуатації об'єктів та елементів благоустрою населених пунктів, якості надання послуг і виконання робіт у цій сфері, застосування технологічних рішень при виконанні робіт у цій сфері тощо.

Такі стандарти регулюють:

- безпеку дорожнього руху та організацію робіт з експлуатації міських вулиць і доріг, а також вимоги до експлуатаційного стану;
- улаштування систем поверхневого водовідведення, улаштування поверхневого водовідведення на територіях міст і селищ та дренажів промислових для захисту від підтоплення територій та споруд;
- штучне відновлення природної дренажності територій; технологію перероблення органічної речовини, що є у складі побутових відходів;
- біогаз полігонів побутових відходів, що використовуються у когенераційних установках;

- технологію перероблення відходів пластмас, паперу та картону, що є у складі твердих побутових відходів;
 - технологію перероблення відходів скла, що є у складі твердих побутових відходів;
 - застосування рідкого протиможедного реагенту на основі хлористого кальцію для зимового утримання вулично-дорожньої мережі в населених пунктах;
 - критерії та методи оцінки якості надання послуг з вивезення побутових відходів (операції поводження з побутовими відходами – збирання, зберігання, перевезення);

- технічні умови для брикетів для захоронення твердих побутових відходів; улаштування контейнерних майданчиків;
 - розподілу територій мікрорайонів (кварталів) для визначення прибудинкових територій багатоквартирної забудови.

Згідно із статтею 23 Закону України “Про стандартизацію” [4] національні стандарти та кодекси ustalenoї практики застосовуються безпосередньо чи шляхом посилання на них в інших документах.

Національні стандарти та кодекси ustalenoї практики застосовуються на добровільній основі, крім випадків, якщо обов’язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами.

Крім цього, 15.01.2015 р. Верховна Рада України прийняла Закон України “ Про технічні регламенти та оцінку відповідності ” [5].

Цей Закон визначає правові та організаційні засади розроблення, прийняття та застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності, а також здійснення добровільної оцінки відповідності.

Згідно із цим законом технічний регламент – це нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов’язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи відповідні процедурні положення, додержання яких є обов’язковим.

Він може також включати або виключно стосуватися вимог до термінології, позначень, пакування, маркування чи етикетування в тій мірі, в якій вони застосовуються до продукції, процесу або методу виробництва.

Під технічним регулюванням розуміється правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов’язкових вимог до характеристик продукції або пов’язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції чи інших видів державного нагляду (контролю).

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв’язку з розробленням та прийняттям технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності, їх застосуванням стосовно продукції, яка вводиться в обіг, надається на ринку або вводиться в експлуатацію в Україні, а також здійсненням добровільної оцінки відповідності.

Технічними регламентами та процедурами оцінки відповідності, застосування яких передбачене технічними регламентами, можуть бути встановлені особливості регулювання відносин, на які поширюється дія цього Закону.

Основні повноваження за цим законом були віддані Кабінету Міністрів України, який:

- забезпечує здійснення державної політики у сфері технічного регулювання;
 - спрямовує і координує роботу центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності;

- визначає сфери діяльності, в яких відповідні центральні органи виконавчої влади здійснюють функції технічного регулювання;
 - у межах своєї компетенції затверджує технічні регламенти, якщо їх не затверджено законами чи актами центральних органів виконавчої влади;

- затверджує процедури оцінки відповідності, застосування яких передбачене технічними регламентами;

- укладає міжнародні договори України про взаємне визнання результатів оцінки відповідності;

- здійснює інші повноваження у сфері технічного регулювання, визначені законами України.

Цілями прийняття технічних регламентів є захист життя та здоров’я людей, тварин і рослин, охорона довкілля та природних ресурсів, забезпечення енергоефективності, захист майна, забезпечення національної безпеки та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача (користувача) в оману.

Технічні регламенти, як правило, містять, не обмежуючись цим переліком:

- визначення видів продукції або пов’язаних з нею процесів чи методів виробництва, на які поширюється дія технічних регламентів, та в разі потреби визначення видів продукції або пов’язаних з нею процесів чи методів виробництва, на які не поширюється дія цих технічних регламентів;

- технічні вимоги, яким повинна відповідати продукція, що вводиться в обіг, надається на ринку або вводиться в експлуатацію. Зазначені технічні вимоги можуть бути визначені як суттєві вимоги, що визначають рівень захисту суспільних інтересів та формулюються з точки зору результатів, яких необхідно досягти;

- права та обов’язки суб’єктів господарювання, які стосуються введення продукції в обіг, надання її на ринку або введення її в експлуатацію, а в разі якщо технічними регламентами передбачене залучення до цієї діяльності інших, ніж суб’єкти господарювання, фізичних чи юридичних осіб, - також їх права та обов’язки;

- вимоги щодо надання супровідної інформації про продукцію для споживачів (користувачів), зокрема маркування, інструкцій з користування;

- спеціальні вимоги щодо здійснення державного ринкового нагляду стосовно продукції.

Технічні регламенти, якими передбачене застосування процедур оцінки відповідності, також, як правило, містять, не обмежуючись цим переліком:

- процедури оцінки відповідності, які повинні або можуть застосовуватися для оцінки відповідності продукції технічним вимогам, визначеним у технічних регламентах, а в разі якщо такі процедури затверджені іншими нормативно-правовими актами, - посилання на них;

- спеціальні вимоги до призначених органів, їх обов’язки (у разі якщо технічними регламентами передбачене застосування процедур оцінки відповідності із залученням призначених органів);

- вимоги щодо складання, зберігання та надання органам державного ринкового нагляду декларації про відповідність та технічної документації, необхідної для оцінки відповідності продукції;

- правила та умови нанесення знака відповідності технічним регламентам.

У разі якщо технічний регламент розробляється на основі акта законодавства Європейського Союзу, зміст, форма та структура такого технічного регламенту повинні максимально повно і точно відповідати змісту, формі та структурі відповідного акта законодавства Європейського Союзу з урахуванням можливості врегулювання конкретних суспільних відносин нормами актів законодавства України. Кабінет Міністрів України визначає правила розроблення проектів технічних регламентів, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, на основі актів законодавства Європейського Союзу.

У разі потреби разом з технічними регламентами, крім тих, що затверджені законами, затверджуються плани заходів з їх впровадження. Плани заходів із впровадження технічних регламентів, затверджених законами, у разі потреби затверджуються Кабінетом Міністрів України.

До проблематики технічного регулювання у сфері благоустрою населених пунктів можна віднести відсутність технічних регламентів, які б установлювали вимоги до елементів благоустрою або продукції, що використовується у цій сфері, і яка потенційно може зашкодити людині або навколишньому природному середовищу.

Також технічні регламенти у сфері благоустрою населених пунктів могли б установити вимоги до послуг з утримання об’єктів благоустрою населених пунктів та послуг, пов’язаних зі сферою благоустрою населених пунктів, наприклад з вивезення побутових відходів, користування громадськими вбиральнями, паркування транспортних засобів, ритуальних послуг.

Це б дало можливість унормувати витрати, запобігти неефективному витрачання коштів у цій сфері, встановити критерії якості надання послуг тощо.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, для забезпечення належного функціонування об’єктів благоустрою населених пунктів в умовах інфраструктурної життєдіяльності населення із забезпеченням його безпеки, а також сталого функціонування навколишнього природного середовища необхідно розробити та затвердити ряд технічних регламентів за різними підсистемами сфери благоустрою населених пунктів.

Вони мають стосуватися питань створення та експлуатації об’єктів та елементів благоустрою населених пунктів, якості надання послуг і виконання робіт у цій сфері, застосування технологічних рішень при виконанні робіт у цій сфері тощо.

В подальших дослідженнях, на нашу думку, необхідно запропонувати пропозиції щодо підсилення відповідальності за порушення норм технічного регулювання в сфері благоустрою населених пунктів, враховуючи європейський досвід.

Література.

1. Пряхін С. В. Благоустрій населених пунктів в Україні: правове регулювання : монографія / С. В. Пряхін ; ред. : А. А. Черняк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2011. - 199 с.

2. Шербина С. М. Правові основи адміністративної відповідальності за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів: монографія / С. М. Шербина; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Д. : ДДУВН, 2012. - 191 с.

3. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 06.09.2005 №2807-IV // Відом. Верх. Ради України. – 2005. – № 49. – Ст. 2580.

4. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 31. – Ст. 1058.

5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 14. – Ст. 96.

References.

1. Pryakhin, Ye.V. (2011). Blagoustruy naselenih punktiv v Ukrainyini: pravove reguluyuvannya [Beautification of human settlements in Ukraine: Legal Regulation], State University of Internal Affairs of Lviv, Lviv, Ukraine.

2. Shcherbyna, Ye. M. (2012). Pravovi osnovi administrativnoyi vidpovidalnosti za porushennya derzhavnih standartiv, norm i pravil u sferi blagoustroyu naselenih punktiv [Legal basis of administrative liability for violations of state standards, rules and regulations in the area of beautification of human settlements], Dnipropetr. State University of Internal Affairs, Dnipropetrivsk, Ukraine.

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2005), Law “On improvement of human settlements”, Vidom. Verh. Radi Ukrainyini, vol.49.

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), Law “On Standardization”, Vidom. Verh. Radi Ukrainyini, vol.34.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Law “On the Technical Regulations and Conformity Assessment”, Vidom. Verh. Radi Ukrainyini, vol.14.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"